

Mela-dorvu ođđa fitnodatolbmui

Oadjudeaddji buresbirgejupmi • Mela

Eanadoallofitnodatolbmo Mela-dorvu

Mela dahjege Eanadoallofitnodatolbmuid ealáhatlágádus doarju suopmelaš eanadoallofitnodatolbmo ja veahkkeruhtaoažžu buresbirgejumi siera eallinmuttuin. Eanadoalliid, guolásteaddjiid, boazodoalliid ja vuovde-aiggádiid sihke diehtaga ja dáidaga veahkkeruhtaoažžuid bargoealáhatdorvu mearrašuvvá eanadoallofitnodatolbmo ealáhatlága (MYEL) mielde ja dan vuodđun lea MYEL-oadju. Ovttas MYELain eanadoallofitnodatolbmui ja veahkkeruhtaoažžui leat addimin dorvvu MATA-bargobárteoadju ja eará Mela-ovddut. Oktasaš namahusain dán dorvvu gohčodit Mela-dorvun.

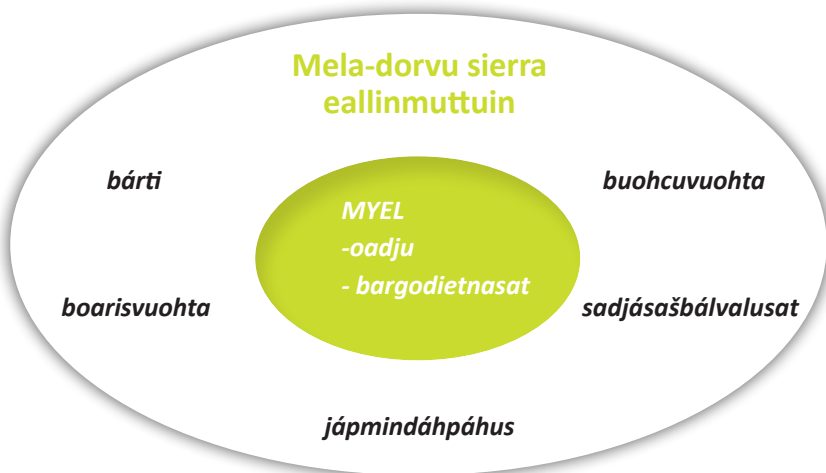
Dán dieđihančállosis áššit leat ovdanbuktojuvvon dušše váldočuoggáid mielde. Dárkilet dieđuid Mela-dorvvus oaččut min neahttasiidduin. Maiddái Mela-áššealmmái veahkeha du buot Mela-dorvui guoskevaš áššiin.

Fitnodatolmmožin vástidat ieš iežat boahhteáiggis

Lea stuorra ášši álgit fitnodatolmmožin. Fitnodatolmmoš galgá dovdat mánggalágan áššiid, main iežas boahhteáiggidorvvu sihkarastin lea okta buot dehálepmosiin.

Dus lea fitnodatolmmožin alddát ovddasvástádus das ahte du sosiáladorvu lea ortnegis ja buhtadusat leat áiggi dásis. Bárti, buohcuvuohta dahje eará vuorddekeahtes nuppástus sáhttá sakka čuohcit oppa du fitnodaga boahhteáigái. Nuppe dáfus šattat vástidit ieš maiddái das ahte du bearašlahtuid oajut leat ortnegis.

Ášši dahká álkibun dat ahte du oadjodorvu lea čohkkejuvvon Mela dikšunláhkai. Mela dikšu eanadoalli, boazodoalli, guolásteaddji ja vuov-deeaiggáda oajuid. Don oaččut bálvalusaid ovtta sajis, goas lea álkit dikšut áššiid eaige dorvui báze vuorddekeahtes váilevašvuodát.

Mela-oajuid oažžu dušše eanadoallofitnodatolmmoš

Eanadoallofitnodatolmmoš

Don leat Mela-áššehas, jos leat eanadoalli, boazodoalli, guolásteaddji dahje vuovdeeaiggát. Mela-oajut leat dábálaččat bákkolaččat. Oajuid sáhtát váldit eaktodáhtolažžan, jos barggat dušše uhccánaš dálus.

Oasseáigefitnodatolmmoš

Gulat oaju vuollai, ledjet dal ollesáigásaš dahje oasseáigásaš eanadoallofitnodatolmmoš. Oasseáigásažžii Mela-oajut sihkkarastet dan ahte maiddá eanadoallobarggus čoggo oadjodorvu. Jos leat bálkábarggus, de Mela-ovddut máksojuvvojit bálkábarggu ovdduid lassin.

Guoibmi

Maiddá guoimmi oadjodorvu galggašii leat ortnegis. Jos guimmežiin guktot bargaba dálus ollesáigásaččat, de goappáge gánnáha válljet seamma gokčevaš oadjodorvvu Melas. Jos guimmežiin nubbi bargá eanaš dálu olgobealde, de Mela-oajut dievasmahttet sutnje dan oadjodorvvu, mii boahtá bálkábarggus.

Bearašlahttu

Maiddá bearašlahttu, guhte bargá dálus, galgá oajuhuvvot Melas. Ealáhatoaju vuolleahkerádjii lea 18 jagi, muhto dan nuorat bearašlahtuide sáhtta váldit bárteoajuid.

Fitnodatsearvehápmi

Fitnodaga fitnodatsearvehápmi váikkuha dasa, gullágo doaibma Mela oajuhanláhkai. Melas oajuhuvvo dušše eanadoallovearuhuvvon doaibma. Maiddá lassedoaibma galgá leat mielde eanadoallovearuhusas.

Jos heaittát bargamis

Jos maŋnelis heaittát bargamis dálus, de maiddá oadju galgá heaittihuvvot. Ealáhat, mii dutnje lea čoggon oadjojagiin, báhcá dalle vuordit dassáigo bázat bargoealáhakkii. Mela-ealáhat máksojuvvo du eará bargoealáhaga lassin.

Mela sihkkarastá áigáiboađu

Mela-oajuide gullet MYEL-bargoealáhatoadju, MATA-bárteoajut sihke bargo- ja astoáigái ja dasa lassin joavkoheaggaoadju. Dát oajut vuodđuduvvet láhkii ja dorvvastit du áigáiboađu sierralágan eallindilálašvuođain.

Mela-oajut leat nuorra fitnodatolbmuide goittot seamma dehálaččat go vuorraset olbmuidege. Don oaččut beaiveruđa buohcanáiggis ja dus lea vuoigatvuohta luopmosadjásažžii. Bártti ja ámmátdávdda dikšun buhtejuvvo ollásit. Jos massát bargonávccaid, de Mela máksá dutnje ealáhaga du eallinagi. Jos fuolaheaddji jápmá, de bearašlahtuide máksojuvvo ealáhat ja buhtadus joavkoheaggaoajus. Go ollet ealáhatahkái, de oažžugoađat boarisvuođaealáhaga.

Dasa lassin Kela máksin buohcan-, etniid- ja vanhemiidovddut vuodđuduvvet Mela-oajuide. Mela-oajut buoridit maiddái johtalus- ja bárteoajuid buhtadusaid.

Melas oajuhuvvomat sáhttet dasa lassin oažžut eanadoallofitnodatolbmo oahpparuđa, mas fuolahit TE-guovddážat. Buot dáid ovdduid oažžu dušše dakkár olmmoš, guhte lea oajuhuvvon Melas.

Bargoahkásačča dorvun

- bártedorvu bargo- ja astoáigái
- buohcanbeaiveruđat (Mela/Kela)
- etniid- ja vanhemiidbeaiveruđat (Kela)
- eanadoallosadjásašbálvalusat
- bargonávccahisvuođaealáhat
- veajuiduhttin

Bearraša dorvun

- bearašealáhat
- joavkoheaggaoadju

Ealáhatahkásačča dorvun

- luohpandoarjja
- bargoealáhagat

Vállje iežat bargodienasdási jierbmájit

Go válddát oaju, de galggat árvvoštallat iežat bargobidjosa árvvu, MYEL-bargodietnasiid. Dáid bargodietnasiid vuodul rehkenastojit njuolgga du ealáha-gat ja beaiveruđat, ja danin du gánnáha válljet bargodienasdási jierbmájit. Áibbas iežat miela mielde it sáhte goittot válljet bargodienasdási, muhto dat galgá heivet lágas meroštallon rájiid sisa.

Smiehta, makkár bálkká mávssášit iežat bargan bargguin, jos šattašit bál-káhit daid várás bargi. MYEL-bargodienasdási galggašii heivet vuohkkasit bargomearrái ja oppalaš dienasdássái, vai maiddái du beaiveruđat livčče rivttes dásis. Váldde maiddái eanadoallovearuhuvvon lassedoaimma vuhtii iežat bargodietnasiin. Fuomáš goittot ahte bargodietnasat eai oaivvil seam-má go vearuhuvvon sisaboadut.

Go válljet vuogas bargodienasdási, de válljet seammás iežat áigáiboadu dási ee. buohcuvuoda dahje vanhemiidluomu áigge dahje ealáhatagis. Da-nin du gánnáha fuolahit das ahte du bargodienasdási lea nu stuoris go vejolaš. Almmut Melai ja rievdat iežat bargodienasdási, jos fitnodaga doaib-ma rievdá. Dalle du oadjodorvu lea ortnegis, jos dutnje dáhpháhuvvá mii nu.

Geahččal Mela interneahhtasiidduid (www.mela.fi) beaiveruhtarehken-astiin, mo du bargodietnasiid rievdan buorida du beaiveruđa.

Du oadjodorvu lea ortnegis, go muittát guokte ášši:

- du Mela-oajut leat ortnegis
- du bargodienasdási lea nu badjin go vejolaš

Mela-oajut addet eanet go eará oajut

Oaju válljedettiin gánnáha vuosttažettiin jurdilit Mela-oajuid, dasgo dat addet eanet go eará oajut.

Leatgo jurddašan dikšut iežat oadjodorvvu priváhtaoajuiguin? Veardit goittot vuos oajuid addin dorvodási. Sáhtát fuomášit ahte oaččut Melas ollu viidáset dorvvu eallinahkái. It oaččo eará oajuin nu mánggabealat oadjodorvvu go Melas.

Mela maiddái sáhttá gilvalit buhtadusaid dáfus eará oajuiguin, jos du bargodienasdási lea doarvái badjin. Jos vikkat vuolidit bargodienasdási, de vuolidat maiddái Kela máksin beaiveruđaid. Veardádala, dat gánnáha!

Don leat várra gullan boarráset olbmuid uhcáseamen iežaset ealáhaga. Ovddit buolvvaid bargodietnasat leat leamaš vuollin, dasgo ovdal bargodienasdási lei divdna ráddjejuvvon. Dalle ii lean ollege válljenmunni. Dál lea áibbas earálágan dilli. Don sáhtát válljet alccesat nu stuorra bargodienasdási go vejolaš, goas dutnje gullevaš buhtadusatge leat ortnegis.

Mela beaiveruđat ja buhtadusat leat sihkkaris dorvu. Mela ii leat ohca-leamen ruđalaš vuoittuid, muhto oadjomávssut mannet ollásit buhtadusaid. Dasa lassin stáhta oassálastá Mela-dorvvu goluide.

Mela-dorvu vuođđuduvvá lágaide, ja danin dat lea sihkkaris oadjodorvu. Mela ii sáhte rievdadit oadjoeavttuid, muhto vejolaš nuppástusaid dahká álo Riikkabeaivvit. Ovdamearkka dihte ealáhagain čatnaseamit váikkuhit lo-giid jagiid, ja dalle dat, ahte Mela-dorvu lea lágas mearriduvvon, dáhkida buoremusat maiddái dan seailuma.

Mela-oajut addet nu viiddis dorvvu sierra eallindilálašvuođain ahte dai-guin gánnáha ávkkástallat nu bures go vejolaš.

Ná ávkašuvat eanemus Mela-oajuin

- Ordne iežat, guoimmi ja bargui oassálasti bearašlahtuid Mela-oajuid áiggi dássái.
- Váldde oaju guđa mánotbaji sisa, muđui máhcevaš odjui šaddá lasihit bajádusa.
- Vállje odjui nu alla bargodienasdási go vejolaš. Dalle du beaiveruđat ja ealáhagat leat nu badjin go vejolaš ja du oadjodorvu lea ortnegis.
- Divššo maiddá iezat guoimmi oadjoášši. Mela-oajuin oažžu hálbái oadjodorvvu, ja nuba oajuid gánnáha váldit eaktodáhtolažžange.
- Sihkkarastte buot bearašlahtuide, geat oassálastet bargguide, goittot bargobárteoaju. Dalle bargobártebuhtadusat leat ortnegis.
- Muite maiddá hálbbes astoáiggi bárteoaju, mii buhte bures ja man oadjomávssuid sáhttá geahpedit vearuhusas.
- Searvva eanadoallofitnodatolbmuid bargodearvvasvuođafuolahussii, vai bisošit buorebut bargoortnegis. Dasa lassin oaččut vuoládusa Mela bargobárteoadjomávssus.
- Fuolat bárttiid divššuheames dalán ja oza buhtadusaid Melas.
- Oza beaiveruđaid Melas dahje Kelas, go buohccát.
- Geavat eanadoallosadjásačča. Oasseáigasaš eanadoalliinge lea vuoigatvuohta sadjásažžii, go buohccá.
- Geahpet Mela-mávssuid vearuhusas.
- Jeara lassedieđuid Mela-áššealbmás dahje Melas. Muite interneahhtasiidduid www.mela.fi.

**Dasa lassin Mela-oajut dorvvastit earáge eallindilálašvuođaid.
Loga lasi www.mela.fi.**

Ovdamearka Mela-dorvvu gokčevašvuodas

30-jahkásaš Máhtes lea dál bargodienasdássi 1 500 euro mánotbajis, mii vástida eanadoalli gaskamearálaš bargodietnasiid. Son livččii gearggus investeret sullii 140 euro mánotbajis lasi iežas oadjodorvui.

Dálu buvttadeapmi (šattuidšaddadeapmi) addá vejolašvuoda stuorát bargodietnasiidda, ja nuba Máhtte bajida iežas bargodienasdási 1 100 euroin mánotbajis. Bargodienasdási bajideapmi bajida beaiveruđaid ja ealáhagaid measta guovttegeardásažžan.

<i>Bargodietnasat mánotbajis</i>	<i>Ovdal 1 500 €</i>	<i>Dál 2 600 €</i>
<i>Oadjomáksu</i>	170 €/mb	310 €/mb
<i>Oadjomávssu lasáhus</i>	–	140 €/mb
<i>Mela-beaiveruhta</i>	35 €/bv	60 €/bv
<i>Bártebeaiveruhta</i>	50 €/bv	86 €/bv
<i>Kela buohcan- ja vánhemiidbeaiveruhta</i>	42 €/bv	72 €/bv
<i>Boarisvuodaealáhat 63-j.</i>	780 €/mb	1 384 €/mb

Jos Máhtte lábmme gieđa manjit vahkus, de son oažžu ođđa bargodienasdási mielde beaiveruđa 86 euro beaivvis. Mela máksá maiddái bártti dikšungoluid almmá alimus ráji haga. Dasa lassin Máhtte oažžu sadjásačča dálui hohpoláš bealdobarguide.

Jos bárti dagaha 50 proseantta bissovaš bargonávccahisvuoda, de Máhttii máksojuvvo bárteoadju 1 100 euro mánotbajis nu guhká go son eallá.

Jos Máhtte jápmá bargobárttis, de su guoibmi ja guokte máná ožžot bearašealáhaga oktiibuot 1 820 euro mánotbajis ja dasa lassin buhtadusa joavkoheaggaojus. Oktan bárte- ja mánnábajádusaiguin joavkoheaggaoaju buhtadus lea badjel 44 640 euro.

Oadjomávssuid sáhtát geahpedit vearuhusas

Mela-oajuid doallan ii šatta divrrasin. Dat leat oassi lágasmearriduvvon so-siáladorvvus, ja stáhta oassálastá daid goluide. Buot Mela-oadjomávssuid sáhtta maiddá geahpedit vearuhusas.

Oajuid ovddas don mávssát jahkásaččat dábálaččat 11–16 proseantta iežat válljen bargodienasdásis. Geahččal oadjomáksorehkenastiin, mat du oadjomávssut boadášedje leat. Oadjomáksorehkenasti gávnna min interneahhtasiidduin čujuhusas www.mela.fi.

Mela-áššealmmái lea dus veahkin

Go bargagoadát iežat fitnodagain, de váldde dalán Melai oktavuoda. Melas leat báikkálaš áššealbmát miehtá riikka ja sii fuolahit persovnnalaš áššehasbálvalusas.

Mela-áššealmmái muitala, gulatgo oaju vuollai. Son maiddá lea dus veahkin dahkamin ohcamušaid ja čilge, goas sáhtát ohcat buhtadusaid.

Áššealbmáid oktavuodadieđuid gávnna báikkálaš telefonlogahallamis báikkis Maatalousyrittäjien eläkelaitos ja interneahhtas čujuhusas www.mela.fi.

Mela-dorvui gullet

Bargoealáhagat (MYEL)

Bargoealáhagat dorvvastit birgenlági boarisvuođa, bargonávccahisvuođa, bargguhisvuođa ja oasseáigásaš barggu áigge sihke bearašfuolaheaddji jápmima maŋŋá. MYEL-ealáhagat miedihuvvojit seamma ákkaiguin go earáge fitnodatolbmuid ja bálkáváldiid bargoealáhagat.

Bárte- ja ámmátdávda buhtadusat (MATA)

Bargobárttit ja ámmátdávddat buhttejuvvojit eanadoallofitnodatolbmuid bárteoadjolága mielde. Bargobárteodjui sáhtá laktit eaktodáhtolaš astoáiggi bárteoaju.

Mela-buohcanbeaiveruhta

Go MYEL-oadjuduvvon olmmoš buohccá, de Mela máksá beaiveruđa buohcooaju iešvástidanáiggis.

Luohpandoarjja (LUTU)

Luohpandoarjja máksojuvvo vuorasmuvvan eanadoalliide ja boazodoalliide, geat luhpet eanadoalus ja boazodoalus.

Joavkoheaggaoadjobuhtadusat (RHV)

MYEL-oadjuduvvon olbmo jápmima maŋŋá oapmahaččat ožžot buhtadusa eanadoallofitnodatolbmuid joavkoheaggaoajus.

Luopmosadjásašbálvalusat

Lágasmearriduvvon MYEL-oaju vuollásaš eanadoallofitnodatolbmot sáhttet oažžut luopmosadjásačča iežaset dálloi. Luopmosadjásašbálvalusaid fáilet gielddaid hábmen iehčanas báikkálašovttadagat.

Bargodorvvolašvuohta ja bargoburesbirgejupmi

Bargodorvvolašvuođa- ja bargoburesbirgenbargu doarju eanadoallofitnodatolbmo veadjima barggus ja ovddida dearvvaslaš ja dorvvolaš bargovu-
giid. Ulbmilin lea geahpedit bárttiid ja ámmátdávddaid.

Lassedieđut Mela-dorvvus

Mela-áššealbmát ja min áššehasbálvalusat veahkehit du buot Mela-dorvui guoskevaš áššiin.

Márggabealat dieđuid Mela-dorvvus, áššealbmáid oktavuođadieđuid ja rávvagiid vuostáiváldináiggi várremis gávnnat min neahttasiidduin www.mela.fi.

- Čuojat min áššehasbálvalussii 029 435 2650
- Sádde poastta Melai, PL 16, 02101 Espoo

Mela dieđihančállosiid sáhtát dingot nuvtá neahtas dahje min áššehasbálvalusas.

